

сорту, строку сівби та норми висіву, не виключаючи кліматичні умови, вологості ґрунту, глибини загортання насіння в регіоні.

Кращими показниками виживання рослин характеризувались варіанти осіннього строку сівби, сортів з нормою висіву 6 кг/га, на кінець вегетації відповідно: 95,0 та 92,0%. Найбільшу схожість 91,0 % забезпечив сорт Перлина Лісостепу на варіанті осіннього строку сівби з нормою висіву 6 кг/га, перевищення до контролю склало 8 %. На 3 % збільшилось виживання рослин із іншими досліджуваними факторами.

УДК 336.22 (094.4): 504: 657

ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ ЯК ЗАПОРУКА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ

Пиріг Г.І., кандидат економічних наук, доцент,

E-mail: galina_p_9@ukr.net

Тернопільський національний економічний університет

Крупка А.Я., кандидат економічних наук,

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

E-mail: krupka2007@ukr.net

Постановка проблеми. Обмеженість природних ресурсів диктує необхідність побудови ефективного механізму фінансування енергоефективних заходів, що повинно стати важливим чинником подальшого розвитку суспільства. Особливо гострою ця проблема є в Україні, що обумовлено високою енергоємністю виробництва, яка більш, ніж у два рази перевищує середньостатистичні світові показники.

Це зумовлює необхідність термінового вирішення зазначених проблем шляхом вдосконалення механізму фінансування енергоефективних заходів.

Дослідженням проблем енергоефективності займалися такі науковці, як Л. Гораль, І. Корінько, А. Крупка, В. Лір, В. Маляренко, Н. Матвійчук, П. Микитюк, Р. Томосов, М. Федірко та інші.

Незважаючи на наявність ґрунтовних праць вітчизняних та зарубіжних вчених, питання механізму фінансування енергоефективних заходів не відображають усіх аспектів динамічного розвитку суспільства, що і актуалізує дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нестабільність у суспільстві, негативні соціально-політичні події, недостатнє фінансове забезпечення та неефективне використання енергетичних ресурсів – це найважливіші чинники, які загрожують енергетичній безпеці України, а результат - залежність від світового ринку енергетичних ресурсів та зниження рівня економічної безпеки. Проте досвід розвинутих країн дозволяє вирішити цю проблему шляхом вдосконалення системи фінансування енергоефективних заходів.

Зокрема, у Німеччині в новобудовах близько 20 % річної потреби в тепловій енергії має покриватися за рахунок енергії, що отримується з відновлюваних джерел. Кожна будівля обов'язково повинна мати енергетичний паспорт, у якому зазначаються енерговитрати та перспективи заощаджень у результаті проведених заходів енергоефективності. Щороку виділяється кошти на фінансування екологічних заходів, зокрема на створення фондів з енергоефективності.

У Канаді функціонує атмосферний фонд Торонто, в якому діє програма кредитування по підвищенню енергоефективності в житлових будівлях. Кошти фонду виділяються покупцям та будівельним організаціям як компенсація за використання ресурсів на будівництво екологічно чистих будівель.

Значні амбіції в створенні енергоефективної та екологічно-орієнтованої економіки має уряд Англії. Як інструмент державної підтримки фінансування енергозберігальних заходів можна назвати Англійський бізнес-банк, головною ціллю якого є збільшення фінансування малого та середнього бізнесу. Банк не надає фінансові ресурси напряму, а здійснює свою діяльність через партнерів. В Англії існують заходи прямого (державні гарантії та кредити) та непрямого впливу (економічні податки та пільги). Окрім державної підтримки, існують фонди соціально-відповідального інвестування, які фінансують екологічно орієнтовані проекти, засновані на ринкових умовах.

Велику роль у фінансуванні енергозберігаючих заходів у країнах ЄС відіграють регіональні екологічні фонди. Джерелами формування фонду є екологічні штрафи, ресурси від міжнародних та національних інститутів розвитку, спонсорські кошти.

Позитивний досвід змішаного фінансування енергетичних проектів має Польща (кошти Євросоюзу, міжнародних фондів-донорів, екологічних фондів, бюджету), де вміло використовується система податкових пільг. Влада намагається за допомогою державних важелів розширювати коло кредиторів для проведення таких заходів з енергозбереження, що потребують значних коштів і розраховані на тривалу перспективу. Зокрема, в республіці функціонує регіональний фонд захисту довкілля і управління водними ресурсами Люблінського воєводства, де близько половини усіх фінансових ресурсів є коштами різноманітних європейських програм сталого розвитку, близько 15 % – це кошти уряду Польщі, решта – залучені кошти. Серед пріоритетних напрямків діяльності фонду є фінансування енергетичних заходів (субсидіювання відсоткових ставок по комерційних кредитах). Окрім цього, функціонує спеціальний комунальний фонд, кошти якого акумулюють за рахунок зборів від населення та використовуються для реалізації недорогих проектів енергозбереження і т.п.

З 2008 року в Польщі діє механізм надання фінансової підтримки для заходів теплової модернізації в будівлях. Як правило, для фінансування заходів енергозбереження у житлових будівлях залучається кредит комерційного банку, а потім державний банк може компенсувати з Фонду «Теплової реновації та капітального ремонту» до 25 % від суми кредиту або вартості всіх витрат проекту.

Для зниження енергоємності ВВП України необхідною є структурна перебудова економіки в напрямку зменшення частки енергоємних видів діяльності та, відповідно, зростання частки тих секторів, що мають низьку енергоємність та використовують сучасні технології виробництва. Ці заходи потребуватимуть значних інвестицій. Особливо це стосується житлово-комунального сектору, який має найбільші потенційні можливості для енергозбереження. На сьогодні модернізація в окремих сегментах виробництва та кінцевого споживання енергії в Україні тільки розпочалася, використовуючи існуючі механізми тарифоутворення та державної підтримки в межах окремих програм [1, с. 21].

Тому для формування ефективної політики енергозбереження в Україні необхідно визначитися із джерелами та механізмами фінансування енергозберігальних заходів, адже заходи із підвищення енергоефективності та енергозбереження потребуватимуть значних коштів.

Кошти комерційних компаній (власні чи позикові) повинні стати основним джерелом інвестицій у розвиток паливно-енергетичного комплексу, насамперед у відновлювані джерела енергії.

У бюджетній сфері найкращим варіантом могло б стати створення механізму реалізації енергозберігальних проектів, з використанням як коштів державного бюджету, так і приватних інвестицій з поверненням коштів за рахунок отриманої економії паливно-енергетичних ресурсів (енергосервісні угоди) [2, с. 26].

Тому доцільно переорієнтувати державну підтримку енергозбереження від механізму здешевлення кредитів до співфінансування державою купівлі енергозберігальних котлів, енергоефективного обладнання для населення, запровадження механізмів стимулювання енергоефективності в житлово-комунальній сфері, шляхом проведення енергетичного аудиту, підтримки ініціатив з підвищення енергоефективності будівель.

Висновки. Отже, фінансова безпека країни залежить від реалізації політики енергозбереження. Потреба у проведенні невідкладних реформ у цій галузі та досягнення, в найближчій перспективі, показників, які демонструють високорозвинені країни світу – основне завдання влади та суспільства. Вироблення методичних та практичних аспектів фінансування енергоефективних заходів актуалізує проведення наступних досліджень з цього питання.

Список використаної літератури

1. Джеджула В. В. Енергозбереження промислових підприємств: методологія формування, механізм управління. Віниця: ВНТУ, 2014. 346 с.
2. Гораль Л. Т. Джерела і механізми фінансування енергозберігаючих заходів на підприємствах газотранспортної галузі. Вісник Хмельницького національного університету. № 3. Том 2. 2014. С. 200–204.
3. Брич В. Я., Федірко М., Франчук Л., Микитюк В. Розбудова ринку енергосервісних послуг: світовий досвід та українські реалії. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2017. Вип. 3. С. 7-20.

4. Крупка А. Я. Галузь культури і мистецтва як важливий складник економічної системи країни. Вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. 2017. №11. С. 189–192. http://www.visnyk-onu.od.ua/journal/2017_22_11/40.pdf.

5. Пиріг Г.І. Механізм фінансування енергоефективних заходів в умовах сталого розвитку суспільства // Збірник наукових праць „Економічний аналіз”, 2018. - Том 28. - № 3. – С. 71-78. file:///C:/Users/user/Downloads/1613-6565657019-1-PB%20(1).pdf

УДК 633.63

ГУСТОТА РОСЛИН І ПРОДУКТИВНІСТЬ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ

Починська Ю.А., магістрантка

Центральноукраїнський національний технічний університет

Формування оптимальної густоти стояння рослин на 1 га з рівномірним розміщенням їх – це важливий агротехнічний прийом, який впливає на врожайність цукрових буряків і на їх технологічну якість. Тільки при виконанні даної вимоги можливо максимально використати ґрунтову родючість, сонячну енергію та інші фактори, які впливають на продуктивність цукрових буряків.

На даний час в літературних джерелах зустрічаються різні дані щодо площі живлення рослин. За рекомендаціями В. Ф. Зубенка [1] у районах недостатнього зволоження густота насадження повинна бути у межах 80–85 тис. рослин на гектар, а П. П. Вавілов [2] вважає, що найвищий врожай коренеплодів у даній зоні можна отримати при густоті насадження в період збирання 70–75 тис. рослин на гектар. Професор О. І. Зінченко [3] рекомендує для зони недостатнього зволоження густоту цукрових буряків – 95–100 тис. шт./га рівномірно розміщених у рядках рослин перед збиранням.

Метою наших досліджень було встановити оптимальну густоту рослин цукрових буряків в умовах Степу України.

В середньому за роки досліджень, маса 100 рослин у варіанті з густотою рослин 80 тис. шт./га склала 7,8 г у фазу вилочки, 14,1 г у фазу 1-ої пари справжніх листочків та 32,4 г у фазу 2-ої пари справжніх листочків.

При збільшенні густоти рослин маса рослин збільшувалася, але вже при густоті рослин 110 та 120 тис.шт./га зафіксовано поступове зниження показника.

Найбільшу масу рослин на початкових періодах вегетації культури отримали у варіантах з густотою рослин 90 і 100 тис.шт./га, яка становила відповідно: у фазу вилочки -7,9 г, у фазу першої пари листочків -14,1 г та у фазу другої пари справжніх листочків - 32,2-32,1 г.

Листя, як відомо, є основним органом фотосинтезу. Для оптимального процесу фотосинтезу посів повинен мати певну площу листової поверхні [4].